



**Illusterrissimi Marchionis Scipionis Maffei Historia
Theologica Dogmatum Et Opinionum De Divina Gratia,
Libero Arbitrio Et Prædestinatione**

Maffei, Scipione

Francofurti ad Mœnum & Moguntiæ, 1756

Liber X. Continuatur corpus Doctrinæ Augustinianæ; & inquiritur, quænam
fuerit ejus sententia de Prædestinatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95061](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-95061)

proinde mille locis ab ipso profertur, ac disputatur. Nec subeat mirari, nullam nos mentionem fecisse quarundam vocum hodie communissimarum, ac proinde nec divisionis illius, quæ nostrâ ætate frequentissima est. Cùm enim his adhibendis atque inducendis causam dederint recentiores hæretici; itâ inter Augustini effata, aliâque Veterum monumenta recenseri non poterant à nobis; quippe qui non doctrinas tantum, sed et vocabula, & conceptissima ipsorum verba summâ semper religione attulimus. Præcipua S. Augustini divisio, quemadmodum obseruare tæpe licuit, fuit in prævenientem, quam eriam operantem vocat, vel excitantem; & subsequentem, quam & cooperantem, & adjvantem appellat. Scribit in Enchiridio: ¹ Utrumque legitur in Sanctis loquii: ² misericordia ejus præveniet me, & misericordia ejus subsequetur me. Nolentem prævenit, ut velit, volentem subsequetur, nè frustra velit; sed opus perficiat. Hinc gratia voluntatem præparat adjuvandam, & adjuvat præparatam. Hoc præstat juxta ipsum præveniens, ut incipiamus; & subsequens, ut perficiamus. ³ Illa ⁴ cooperando perficit, quod operando incipit, quoniam ipse, ut velimus, operatus incipiens, qui volentibus cooperetur perficiens. Converti nisi ipsa excitante, quæ est prima gratia, & adjuvante, quæ est secunda, non possumus. ⁴ S. Thomas Augustini insistens vestigiis: sicut gratia, inquit, dividitur in operantem, & cooperantem secundum diversos effectus, ita etiam in prævenientem, & consequentem. Ecclesia Deo supplicat, ut actiones nostras inspirando præveniat, & adjuvando prosequatur. Videtur etiam Augustinus divisiſſe eam in generalem, & specialem. Postquam enim scriperat in libris suis, gratiam consistere in peccatorum condonatione, & pacem in conciliacione cum Deo, advertit in retractationibus, non sic ⁵ id accipendum, ac si pax ipsa, & reconciliatio non pertinet ad gratiam generalē; sed quod ibi remissionem peccatorum specialem quandam gratiam esse significaverit. Cæterū quæſiones minùs necessariæ etiam antiquis temporibus sœp̄ excitatae fuerunt, de quibus affirmare licet cum Celeſtino Papa: ⁶ Profundiores verò, difficilioresque partes incurritum quæſitionum, quas latius pertractâvunt, qui hæreticis refuterunt, sicut nec audemus contemnere; ita non necesse habemus adſtruere; utpote ad doctrinam de gratiâ non necessarias. Duo adhuc nobis reliqua sunt capita ut totum Augustini pertexamus ſyſtema. Quæ cùm prolixiora ſint, quām ut breviter expediri poſſint, ne liber hic in nimiam molem excreſcat, ad ſequentem ea conſigcere viderur conſultius.

(1) Enchir. c. 32. (2) Ad Bonif. l. 2. n. 21. Ut incipiamus, dictum est: præveniet me; ut perficiamus, dictum est, subsequetur me. (3) de Gr. & lib. Arb. n. 33. & de pecc. mer. l. 2. n. 31. (4) S. Th. 1. 2. qu. 3. art. 3. (5) Retr. l. 1. c. 24. n. 2. & c. 25. (6) Celeſt. Epist. 21. n. 15.

LIBR INONI FINIS.



HISTORIÆ THEOLOGICÆ

LIBER X.

Continuatur corpus Doctrinæ Augustinianæ, & inquiritur quænam ejus fuerit ſententia de Prædestinatione.

Prædestinationis notio, & diviſio.

ARGUMENTUM hoc versare nolumus, nisi præmissis quibusdam notitiis. Prædestination, seu prævia dispositio significare potest omnem ideam, omnem definitionem factam in antecedentium. In rem nostram Augustinus: ¹ In sua quæ falli, mutarique non potest, præscientia, opera sua futura disponere, id omnino, nec aliud quidquam eſt prædestinare. A generico hoc prædestinationis significatu manavit mos, lo-

quendi quandoque etiam ² de illo genere hominum, quod prædestinatum eſt ad interitum, à voluntariis nimis rurum ipsorum dilectis ad supplicium. Propriè tamen accepta dicitur præscientia, & præparatio beneficiorum Dei. Porro quemadmodum Dei beneficia diversa ſunt, ita & diversa non raro in considerationem venit Prædestination. Principem inter haec locum tener fidet cum gratiâ, quam ſecum adſert, &

(1) De don. perfev. n. 45. (2) Æ perf. iuſt. c. 13.

veterinæ gloriæ concessio. Hæc autem beneficia cùm diversa sint; & separabilia, ita, ut plurimi unum, non item aliud consequantur, consequens est, diversas etiam esse, atque separabiles, in illis saltem hominibus, hujusmodi prædestinationes. Veteres tamen de iis promiscè potissimum locuti suére, quasi de unà, eademque re: Cùm enim natæ nondum essent controversiae, quæ cogerent prædestinationem ad gloriam disjungere ab eâ, quæ est ad fidem, de utrâque sœpe loquebantur in cumulo, ut dicitur. Ad intelligenda autem rectè Patris nostri dogmata, differere de iis priùs oportet cum distinctione.

2. IMMO præprimis opus est diligenter obseruare, quomodo duo ipse reapse admiserit prædestinationum genera; quarum altera vocari potest incompleta, & est ad gratiam fidei; altera, quæ finalē perseverantiam, & gloriam complectitur. In illum locum Joannis: *Non erant ex nobis: nam si fuissent, mansissent utique nobiscum, ita differit: Quid est quoē hoc?.... Nonne utrique vocati fuerant, & vocantem secuti, utrique ex impiis iustificati, & per lavacrum regenerationis utrique renovati?.... Veruntamen secundum aliam quandam discretionem non erant ex nobis.* Erant iustificati, ait Augustinus, sed destinati non fuerunt, ut essent inter fideles illos distinctos per electionem, quæ secum adserit perseverantiam finalē. Hanc vocat ipse aliam discretionem, id est diversam, seu quod eodem recedit, aliam prædestinationem. In Novo Testamento sœpe dicuntur electi omnes illi, qui fidem obtinuerant, qui certè non omnes electi erant ad Cœlum. Dixit Servator: ² *Nonno egovos duodecim elegi?* & tamen unus illorum fuit Judas. Scriptis Augustinus in Joannem: ³ *Si jam credentes elegit, electos elegit.* Igitur electionis nomine, quæ tantundem valet, ac prædestinatione, inter ligatum ipse eam, quæ est ad fidem. Quis hæc de re possit ambigere, cùm de hoc ipso potissimum disputaverit, scripsiterit?

*Prædestina-
tio ad fi-
dem est gra-
tia.*

3. ATQUE ut ad ejus sententiam veniamus, nos jam tum intelligimus, censuisse ipsum hanc prædestinationem esse merè gratuitam, quemadmodum merè gratuitum prædicavit donum ipsius fidei. Tratus ipsius de prædestinatione id spectat potissimum, ut evincat prædestinationem omnino esse gratuitam. Quod id integrat de prædestinatione ad fidem, manifestum est; quia id scriptis adversus Semipelagianos, contendentes, principium fidei, & bonæ voluntatis à solo homine prove-

nire. Quamobrem ostendit hominem non esse primum authorem suæ fidei, sed cùm nobis destinata sit, consequens esse, illam à Deo concedi. Sub initium Tractatūs profitetur, ⁴ *Prius fidem, quæ Christiani sumus, donum Dei esse se debere ostendere, & respondere jactitantibus ex nobis quidem nos habere ipsam fidem; sed incrementum ejus ex Deo.* Paucis: Ostenditur hoc libro, quod elegerit Deus fideles, ut sint; non quia jam eram: quandoquidem gratuitò hoc nobis confert donum. Electio hæc aliud non est, quam prædestinatio. ⁵ *Nemo ergo dicat: ideo me vocavit Deus, quia colui Deum. Quomodo coluisses, si vocatus non fuisses?.... Quis prior dedit illi?... quomodo prædestinari-
res, nisi quando non eras? quid Deo dediti,
quando qui aliquid dares, non eras?*

II. DISQUIRERE jam convenit, quæ Patris nostri mens fuerit circa prædestina-
tionem ad gloriam. Quemadmodum
Prædestina-
tio ad glo-
riam.
priscis temporibns de hac separatim non disceptabatur: ita non desunt, qui credant, difficile fore ejus hæc in re sententiam accuratè agnoscere. Videri possit censere quodam loco, ducere illam quidem suam originem à Divinâ misericordiâ, at fundatam simul in meritorum præscientia. Videri possit aliás existimare, quod nullam eā in re sibi partem vendicet præscientia. Cùm parum faciat ad rem nostram, sineque nobis propositum unine an alteri opinioni magis faveat, relaturi summâ duntaxat fide sumus momenta quibus in unam, vel alteram ipsum partem propendere possit persuaderi: non cogitantes alterutram adoptare sententiam, quanquam simus personam eorum qui unum vel aliud acri-
ter tuentur, omnia referendo sumpturi. Claudemus hanc disputationem demon-
stratione eorum, quæ hæc in materia extra omnem controversiam docuit, quæque ad doctrinam Catholicam & sufficiunt, & unicè conducunt.

2. ATQUE ut initium faciamus à ratio-
nibus, atque autoritatibus, quas profe-
runt, aut possunt proferre illi, qui con-
tendunt ipsum primæ opinionis fuisse, ad-
vertunt illi primum, si admisisset præde-
stitutionem ad gloriam antecedentem, &
absolutam, abitum ipsum fuisse à com-
muniori Patrum anteriorum sententiâ,
quorum toties se sequacem ac venerato-
rem professus fuit. Hallucinati fuerant Mal-
filientes, ut suo loco vidimus; Prædesti-
nationem unam cum aliâ permiscentes, ex
iis quæ scripsit Augustinus: *De eâ ramen que est ad gloriam, non videntur errasse attentâ relatione D. Prosperi,* ⁶

*Præde-
stinationis mo-
menta.*

(1) in 1. Joann. II. 19. (2) Joann. VI. 70. (3) Jo. Tr. 86. n. 2. (4) de præd. SS. n. 3, & n. in 34. (5)

Serim. 158. n. 3. (6) S. Prosp. epist. ad Aug. n. 8.

Retractatis priorum hæc de re opinionibus pene omnium par invenitur, & una sententia; quā propositum, & prædestinationem Dei secundum præscientiam receperunt. Atque ideo sunt, qui induci non possunt ut credant, deviare voluisse Sanctum nostrum à Majorum sententiā: quandoquidem locutus de ipsis fuit in hunc modum: ¹ Quod invenerunt in Ecclesia, tenuerunt; quod didicerunt, docuerunt; quod à Patribus acceperunt, hoc filiis tradiderunt, & alibi: ² Quod credunt, credo; quod tenent, teneo; quod docent, doceo. Adde, quod alia sententia non Græcorum duntaxat fuerit, ut multi dixere; sed ad illa usque tempora omnium pariter Latinorum. S. Hilarius, quem insignem ipse vocavit Ecclesiæ Doctorem, & Ecclesiæ Catholicæ adversus hæreticos acerrimum defensorem, ³ scriptis: ⁴ Itaque non res indiscreti judicij electio est; sed ex meriti delectu facta discretio est. S. Hieronymus, quem Magistrum veneratus est, & ad quem saepe tanquam ad Catholicæ doctrinæ oraculum recurrit, asseruit, amorem, vel odium Dei ante, quām nascantur homines ex Dei præscientiā venire, quād sciat quinam peccatores futuri sint, & quinam justi. Præmium item, & supplicium decerni non ex præjudicio Dei; sed ex meritis singulorum. ⁵ Et de Esavo, & Jacobo porro inquit, ⁶ dilectio, & odium Dei vel ex præscientiā nascitur futurorum, vel ex operibus. Loquens de mansionibus præparatis, hoc est, prædestinatis in Cœlo, ⁷ Paratae, inquit, sunt in Cœlo diversæ, & plurimæ mansiones plurimis, diversisque virtutibus, quas non persona accipiunt (id est distinctione arbitraria) sed opera. Inducit porro eundem salvatorem loquentem: Frustra igitur à me petitis, quod in vobis situm est; quod Pater meus illis paravit, qui dignis virtutibus ad tantam ascensum sunt dignitatem. Consideratione speciali dignum est, ⁸ S. Augustinum semper in Magistri loco habuisse Divum Ambrosium, à quo institutus, & ad fidem orthodoxam adductus fuerat. Nec raro hoc ipsum nomine compellavit, quando eum nominandi se dabat occasio. Multa, diffusaque ex eō testimonia recitavit in libris contraducas epift. Pelagian. asserens deinde: nimis ⁹ longum fuisse si omnia voluisset commemorare, quæ S. Ambrosius adversus hæresin Pelagianam tanto post exorituram scripta reliquerat. Eruditi Monachi qui postremò ediderunt Ambrosium, notarunt sub præfationis finem: Fere omnia, quæ docet Augustinus,

(1) Con. Jul. l. 2. n. 34. (2) lib. I. n. 20. (3) con. Jul. l. 1. n. 9. (4) S. Hil. in Ps. 64. n. 5. vid. epift. 166. n. 1. 167. n. 21. (5) S. Hier. in Gal. c. 1. in Isa. c. 1. (6) in Malach. c. 1. (7) Adv. Jovin. l. 2. c. 15. (8) Op. imp. l. 1. p. 892. Ambrosius Doctor meus. p. 1330. Meus est Praeceptor Ambrosius, cuius non solum libros legi, sed &c. Con. Jul. l. 1. n. 10. Quem veneror, ut patrem. (9) Vid. ad Bonif. l. 4. n. 31. (10) ad S. Basili. ed. an. 1721. (11) S. Ambr. de fide l. 5. c. 6. n. 83. (12) in e. g. Rom. lect. 6. (13) Serm. 137. n. 2. (14) in Joan. Tr. 68. n. 3.

semina reperi apud Ambrosium; cuius ille brevius atque strictius dicta fusius dilatare, amplificareque possum consuevit. Sic notantulti editores Basili. ¹⁰ Ambrosium & Augustinum in omnibus ferè convenire inter se. Atqui in insigniori quodam Tractatu suo scriptis literis majusculis: ¹¹ Quis Deus personarum acceptor non est; unde & Apostolus ait: Quos præscivit, & prædestinavit: non enim ante prædestinavit, quām præsciret; sed quorum merita præscivit, eorum præmia prædestinavit. Videtur igitur faltem Augustinus si diversæ fuisse opinionis, omisurus non fuisse, adducere, & exponere, quam ob causam à communī sententiā discessiōnem faceret, & ab illo etiam quem patris semper, & preceptoris loco habuit. Proferunt etiam dicta multa Patrum posteriores ævi, à quibus ita intellectum fuisse Augustinum contendunt, innitentes maximè cuidam doctrinæ traditæ ab insigni ejus interprete D. Thoma, qui, quō loco non utramque permisit, sed destinationem ad gloriam ab altera discriminat, docuisse videtur provenire eam à meritorum præscientiā; quāquam idcirco non probābit unquam, ut quis absolūtē diceret, atque indefinitè, prædestinationem provenire à meritis quia hoc nomine eō tempore potissimum veniebat destinatio ad gratiam, in quā error foret, existimare, meritis partem deberi. Verba D. Thomæ epistolam ad Rom. commentantis sunt hec: ¹² Circa ordinem autem præscientiæ & prædestinationis dicunt quidam, quod præscientia meritorum bonorum, & malorum ratio est prædestinationis, & reprobationis Et hoc quidem rationabiliter dicevetur, si prædestinatione respiceret tantum vitam æternam, quæ datur meritis. Sed sub prædestinatione cadit omne beneficium salutare, quod est homini ab æternis dicitur præparatum &c.

3. Quid? quōd ex ipso etiam Augustino multa proferuntur loca faventia prædestinationi ob merita. Hunc ille Sermōnem dedit servatori in die judicij ad illos qui ad dextram collocati sunt, hoc est ad prædestinatos. ¹³ Percipite regnum, quod vobis paratum est ob origine mundi: quibus meritis? esurivi enim, & dediſis mibi manducare, & sic porro de ceteris; quō loco præparatio, id est, destinatio ad Cœlum tribuitur operibus misericordiae. Scribens in Joannem, docet, ut parentur istæ mansiones in Cœlo ¹⁴ oportere vivere secundum præcepta fidei, & nascituram diversitatempriæriorum ex di-

versitate-

veritate meritorum. Cohortatur nos ad strenuè dimicandum, quia Deus iudex est, propositus luctam, parat coronam.¹ Præparare hic idem est, quod prædestinare, quia iuxta ipsum prædestination² est præparatio beneficiorum Dei. Docuit itaque, destinata nobis esse gloriam tanquam à judice ut coronam & præmium; idque inherēdō verbis Apostoli affirmantis,³ repotiam sibi esse coronam justitiae, quam reddet ei Dominus in illa die iustus iudex; ubi speciatim notavit Magister noster, non dixisse eum,⁴ donat; sed reddet. Scripsit in aliò librō: Deum per certissimam præscientiam, & justissimam beneficentiam secum regnatores in vitam prædestinare aeternam. Videntur hic indicari, per præscientiam, merita prævia, & per iustam beneficentiam prædestinatione compensati. Commentans in psalmos: *Præscivit, prædestinavit omnes ante constitutionem mundi regnatores cum filio suo in vita aeternâ?*

4. VIDEMUS hic, quomodo expræscientiā, ejusque certitudine prædestinationem derivare videatur Augustinus. Observant sanè, nunquam quasi locutum de prædestinatione, quia ipsi præscientiam adjungeret; immo ita quandoque de ea disseruisse, quasi prænōsse merita idem foret, quod prædestinare, aut quasi prædestinando prænōset Deus. In lib. de spir. & lit. verba Apostoli: *quos præscivit, & prædestinavit*, refert, simulque ita interpretatur:⁵ *Quos præscivit, ut prædestinaret*, in libro ad Simplic.⁶ *Quod dictum est, quia elegit nos Deus ante mundi constitutionem, non video quomodo sit dictum, nisi præscientia.* Accidatur, ubi notat, prædestinationem esse illam, quæ sine præscientia esse non potest. Invictum foret hoc argumentum, nisi alii in locis non ostendisset aliter se accipere præscientiam. Ita de Angelis bonis, & malis, quos in Genesim scribens per separationem lucis à tenebris intellexit, docuit, divisione facta jam ante ipsorum peccatum, ipsorum significari prædestinationem.⁷ *Ipsé dividere potuit, cui etiam futurum non naturae, sed voluntatis malum occultum, aut incertum esse non potuit.* Inter hos ergo, repetit, & illos Deum ab initio vel præscientiā, vel opere divisiſſe, quis dubitet?⁸ Etiam hoc validissimum foret momentum, nisi alio in loco tradidisset, servasse Deum in Angelis diversum ordinem providentiae. Observatur itidem, quod Pauli insistens vestigiis, cùm enumeratis Dei beneficiis in gloriā finit, incepiter semper à præscientiā, neutram disjungens ab alterā. In lib.

de nat. & grat.⁹ *Cujus misericordiae, nisi illius, qui Christum Jesum misit in hunc mundum peccatores salvos facere, quos præscivit, & prædestinavit, & vocavit, & justificavit, & glorificavit?* In Joannem:¹⁰ *Gaudium ejus de salute nostrâ, quod in illo semper fuit, cum præscivit, & prædestinavit nos.* Alio tractatu in eundem: *Novit Dominus, qui sunt ejus, & quos præscivit, ipso & prædestinavit.* Videri possit Ecclesia ex hoc loco mutuata esse orationem, quā ita Deum affatur: *omniumque misereris (id est omnes prædestinas) quos tuos fide, & opere futuros esse prænoscis.*

III. QUEMADMODUM, postquam constituerat Augustinus, gratiam esse merita gratuitam, dicere non potuisset, prædestinationem ad ipsam pariter non esse gratuitam: ita, postquam toties docuerat, aeternam mercedem tribui meritis, videri posset possibile non esse ut prædestinationem ad illa afferat non pendere ex meritis; Cūm fieri nequeat, ut unā ratione Deus prædestinet, & aliā largiatur; ut det tanquam mercedem, & prædestinet merito arbitratu. Probabiliter igitur opinionem suam Augustinus indicat, quoies reperit:¹¹ *Paradisum esse præmium honorum operum, relaturum unumquemque prout gessit in suo corpore; vitam aeternam concedi meritis jam antegressis; indubitatum esse, quod retribuantur ipsa tanquam bonis operationibus debita; post hoc vitam redi mercedem; sed eis tantum, à quibus in hac vita ejusdem meritis meritum comparatur.* Videtur id confirmari ex eo, quod observerur loqui sāpe de suppliciō inferni, cūm ad bona opera referatur præmium, que inadmodum ad mala supplicium. Loquens¹² de eō genere hominum, quod prædestinationem est ad infernum, dicit, super hos rispxisse Dei præscientiam, protulisseque sententiam. De impiis dicit,¹³ *Dum ita peccatores sine dubitatione præscivisse, ut aeternō igne essent dannandi.* De nonnullis memoravit, quod ad rogum infernalem¹⁴ damnati sint propter iniquitatem superbitæ. Quod autem aliquam inter haec duo proportionem ageretur, apparet, ubi de fausto, atque infausto exitu eadem dicendi formā differuit:¹⁵ *Aut mala pro malis retribuntur; sicut Deus ignem aeternum retributus est impiis; aut bona pro bonis; sicut regnum aeternum retributurus est justis.* Et epistolā ad Sixtum:¹⁶ *sicut merito peccati tanquam stipendum redditur mors; ita merito justitiae, tanquam stipendum vita aeterna.*

(1) Serm. 88. n. 19. (2) de dono persev. n. 35. (3) 2. Tim. IV. 8. (4) in Pf. C. n. 2. (5) de pecc. mer. l. 2. n. 47. (6) in Pf. LXVIII. Serm. 2. n. 13. (7) Rom. VIII. 29. de spir. & lit. n. 7. (8) ad Simplic. l. 1. qu. 2. n. 6. de prad. 88. n. 19. (9) de Civit. D. l. 1. c. 19. & 23. (10) n. 5. (11) in Joan. Tr. 83. n. 1. Tr. 48. n. 4. (12) epist. 194. ep. 217. de corr. & gr. de perf. just. n. 17. (13) ibid. n. 31. (14) ep. 186. n. 23. (15) de pecc. mer. l. 2. n. 26. (16) in Pf. CXVIII. Serm. 7. n. 1. (17) epist. 194. n. 20.

2. PRÆDESTINATIO à Patre nostro quandoque vocata fuit electio, & prædestinare, eligere. Hoc vocabulò Veteres sæpe intellexerunt, esse fide dotatum. *Vos* autem genus electum¹ dicit D. Petrus ad omnes fideles. Paulus illos sæpe vocat à Deo electos. Hoc sensu sæpe dicit Augustinus: ² tene in mente electionem non ex operibus. Quod eò sensu id dicat, colligi potest inde, quòd his in locis agatur de filiis promissionis, & quod præmittat: maximè hic gratiam commendari. Sed Advertamus modò, quòd pactò locutus fuerit, cùm electionem ad gloriam intelligebat. In capitulo Luce de tribus, qui diversis sensu modis obtulerant, ità loquitur: ³ In hoc capitulō hoc discimus; quoniam, quos voluit Dominus, hos elegit. Elegit autem, sicut dixit Apostolus, & secundum suam gratiam, & secundum illorum iustitiam. En duplicem illum causam! In Joannem: ⁴ Qui enim diligunt, quia diligunt, eliguntur. Quemadmodum hic electionis causa tribuitur dilectioni, ita alibi adscribitur humilitati. De cœlesti regno loquens, quod aliis à patre paratum seu prædestinatum erat, docet, dictum illud Salvatoris: non est meum id dare vobis, idem sonare, quod superbis cuiusmodi erant. Sequitur: Aliis paratum est, & vos alii estote; & vobis paratum est. Quid est, alii estote? prius humilimini. ⁵ In alio Tractatu ad verba Salvatoris: Ego scio quos elegiverim; quos? subdit Sanctus, & nisi eos, qui beati erunt faciendo ea, quæ præcepit, ac facienda monstravit; qui efficere beatos posset. Quo videatur innure, electos esse eos, qui prævisi fuerunt præcepta observaturi, imitaturique Salvatoris exemplum. ⁶ Non prædestinavit (Deus ad gloriam) nisi quem præcivit crediturum; & fecuturum vocationem suam; quos & electos dicit. ⁷ In Tractatibus: Dominus novit, quid sit quisque facturus, & quid sit pro ejus opere redditurus. De Esavo, & Jacobo loquens exposuit, quòd pactò ille carnales, iste spirituales repræsentaret; quomodo item minores fuerint electi, majores reprobati. ⁸ Minor in bonis Christianis major in superbis. Vult & ipse eligi? fiat minor. Attigimus etiam, quomodo in Tractatu illo, ubi magis ex instituto discussit hanc quæstionem, & in quòd, cùm postmodum de prædestinatione scriberat, professus est, se iam quæstionem ¹¹ soluisse secundum veritatem Divinarum scripturarum, duo distinxit prædestinationum genera, recensuitque effata quædam, quæ adducuntur ad comprobandum, quod

non electio ad gratiam, sed electio ad gloriam opera complectatur. Non quia inventit Deus opera bona in hominibus quae eligat, ideo manet propositum justificationis ipsius; id est concedendū donū fidei; sed quia illud manet, ut justificet credentes, ideo inventit opera, quae jam eligat ad regnum Cælorum. Paulus post: Nemo enim eligitur, nisi jam distans ab illo, qui rejicitur.

**Dilinitione
objectione.**

3. **H**ujus opinionis Patroni, cum opponitur, celebratam fuisse prædestinationem ab Augustino tanquam non pendentem ex meritis, reponunt loqui ipsum illis in locis vel de prædestinatione ad fidem, vel de utrâque simul: quo casu dici nequit, quod in partem vocentur merita; alioqui gratuita non amplius foret gratia. Respondent dicta prædestinationi absolutæ faventia potissimum ex tribus illis libris desumi, quibus Augustinus adversarios acutos, & dialecticos sophistas disputando pariter, atque argutando retundit. Cum genuina ejus doctrina inquirenda sit potius in aliis omnibus operibus, in quibus nihil prorsus obscuritatis habet; & quibus instituit, horratur, interpretatur scripturam, & citra luctam differit, & docet. Addunt, ex illis ipsis libris discri, prædestinationem non respicientem merita, esse ad fidem. Titulum de *prædestinatione Sanctorum* perperam accipi de *Sanctis*, quando hoc vocabulò hic intelliguntur *fideles*. Hæc est significatio, & notio vocabuli *Sanctus* in novō Testamento, & speciarim in D. Paulo, ex quo suum idioma defuspli Augustinus. In Actis, & epistolis bifariam hoc nomen accipitur; vel ut adjectivum more latinorum; vel ut substantivum. Quando usurpatur secundo hoc modo, significat homines ad Christi fidem adductos. *Mibi omnium sanctorum minimo*, inquit Apostolus.¹² *Sicut & in omnibus Ecclesiis Sanctorum doceo*, scripsit idem.¹³ *Necessitas Sanctorum, pauperes Sanctorum, sancti Ierosolymæ, servire Sanctis*, & ita porro.¹⁴ Denis fortasse, aut duodenis vicibus nominandi ipsi fuere fideles in inscriptionibus, & clausulis epistolarum; & tamen alio nunquam eos nomine appellavit. *Salutate Sanctos*. Et ubi D. Petrus ait e. gr.¹⁵ *Iis, qui coæqualem nobiscum fortiri sunt fidem*, S. Paulus ait:¹⁶ *Eis, qui sunt Colossis, Sanctis!* Paucis: *70 sancti quadraginta fortasse vicibus in N. T.* idem significat quod *fideles*.

4. AFFIRMANT præterea, in aper-
to esse, quod sic debeat intelligi. Liber

(1) 1. Petr. II. 9. (2) Op. imp. I. r. c. 141.
(3) in Pf. CXXVI. n. 5. (6) In Joan. Tr. 59. n.
33. n. 4. (9) in Pf. CXXXVI. n. 18. in Pf. XLVI.
qu. 2. n. 6. (12) Eph. III. 8. (13) 1. Cor. XIV.
I. 1. (16) Col. I.

(3) Serm. 100. n. 3. (4) in Joan. Tr. 76. n. 2^a
 1. (7) Exp. quar. prop. n. 55. (8) in Joan. Tr.
 n. 6. (10) de præd. SS. n. 8. (11) ad Simpl. I. t.
 22. (14) Rom. XII. 12. XV. 25. 26. 21. (15) 2. Pet.

enim reapse agit de prædestinatione ad fidem, conscrip̄usque est adversus Semipelagianos, contendentes, ejus principium, & prædestinationem esse ex nobis. Profitetur itam: ¹ Prius fidem, quā Christiani sumus, donum Dei esse se debere ostendere & respondere jactanti, ex nobis nos habere ipsam fidem; sed incrementum ejus ex Deo: tanquam fides non ab ipso donetur nobis; sed ab ipso tantum augearur in nobis, cōmeritō, quo capit à nobis. Docet hīc, quando Deus promisit Abram in semine ejus fidem gentium, de suā prædestinatione promis̄se. En tibi prædestinationem de quā disputat.

SUB finem concludit multa se dixisse de novā questione, contra eos quidem, qui contendebant, initium fidei, quo in Christum primitus creditur, ab homine ipso esse, nec esse donum Dei. Alium igitur liber ille scopus non habuit. At quorsum præfigere titulum prædestinationis, quo materia innui videatur diversa? Ideo nempe, quia phras̄ Augustinianā, prædestinatum nobis quid esse, aliud sāpē non significat, quām dari debere à Deo. De aliis loquens donis: ² An forte, inquit, nec ipsa dicant prædestinata? ergo nec dantur à Deo; aut ea se daturum esse nescivit. Quod si & dantur, & ea se daturum esse præscivit, profectō prædestinavit. Ita, quando Semipelagiani negabant, primam fidem prædestinari à Deo, innuere volebant, non dari à Deo. Idem iraque illō aēdō, & apud Augustinum significabat: *De prædestinatione Sanctorum*; ac si librum suum inscrip̄isset: *de fide datâ à Deo*, vel *de fide, que est donum Dei*. Deum immortalem! quām longe disjuncta idea & notio à nostra; atque ab iis, quae hodie de Prædestinatione disputantur!

5. ERUITUR idem ex libro *de don. persev.* De bono habent MSS. non de dono; atque hoc nomine citatus fuit ab antiquis. Immo ex Prospero, pluribusque membranis agnoscimus, fuisse id unum duntaxat Opus in duos libros divisum. Ubi habet: *Sanctus* ³ cūm Deum rogat, ut sanctus sit, id utique rogat, ut sanctus esse permaneat, manifestō liquet, sancti nomine ibidem non eum venire, qui omnibus præditus sit virtutibus, sed qui habeat fidem, ut pote virtutem singularem, quia pergit idem dicere de casto, de justo, de continente, de pio, & ceteris deinceps virtutibus. Agitur hoc libro etiam de Deo eligente fideles, ut sint, non quia jam erant. ⁴ Alio loco: ⁵ An quisquam dicere audebit, *Dum non præscivit, quibus effet daturus, ut crederent?* aut quos daturus effet filio suo, ut ex eis non perderet quenquam? Quæ uique si præsci-

vit, profectō beneficia sua, quibus nos dignatur liberare, præscivit. Hac prædestinatione Sanctorum nihil aliud eſt, quam præscientia scilicet, & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissimè liberantur, quicunque liberantur. Declarat hīc non debere nos offendere hāc prædestinatione, nec magis deterri illā, quam à confitendā præscientiā Dei; ⁶ quippe contra quam pariter quis possit obmovere: tales eritis postea, quales vos Deus futuros esse prævidit. Difficile viderur id alio modō explicare, quam quia tales nos Deus prævidit, quales esse voluimus, aut volemus. Afferit deinde: ⁷ In suā, quæ falli, mutarique non potest, præscientiā opera sua futura disponere, id omnino, nec aliud quidquam est prædestinare. Declarat, bāc suā prædestinationis prædicatione illum tantummodo pernicioſissimum errorem impugnari, quō dicitur, gratiam Dei secundum merita nostra dari. En igitur, quo sensu prædestinationem propugnet, & quo affirmet, non posse illum impugnari circa errorem. Non habuit igitur in animo refellere eum, qui diceret prædestinari gloriam ex meritis.

6. FIDES, & gratia dantur à Deo. Prædestinasse est hoc præscivit, quod fuerat ipse facturus. Hinc est, quod Augustinus procedem habeat prædestinationem, & operationem Dei. Quale igitur fuit ejus ratiocinium, disceptatione ad Prædestinationem, translata; quando querebatur, an prima & ultima fides solius nostre sit partus voluntatis, quæ certè diversa esse videtur quæstio? Hoc fuit nimurum: quod cūm in scripturā pluribus ipse testimoniis comprobatum invenerit, Deum has gratias prædestinare, ex iis consequebatur, ipsas ab illo datas fuisse, quō telō confodiebantur Semipelagiani. ⁸ Quod si dantur à Deo, & ea se daturum esse præscivit, profectō prædestinavit. Sine hāc animadversione contendunt fautores prædestinationis relativæ, non posse recte intelligi binos hos libros; longeque ab eorum scopo abire eum, qui exiftimat agi ibidem de destinatione ad gloriam semel vel iterum hoc in libro nominatā, vel cūm se dābat occasio, indigitatā ob connexionem quæ finalē perseverantiam inter & beatitudinem aeternam intercedit. Quemadmodum & propter conjunctionem quæ sāpē reperitur inter perseverantiam in fide, & perseverantiam in virtutibus Christianis, etiam hanc quandoque perstringit Author; tametsi Semipelagiani non contenderent propriè ex arbitrii viribus nasci, nisi initium fidei, & finem. ⁹ Solum initium fidei, & usque in finem perseveran-

(1) de præd. SS. n. 3. 19, 33. (2) de don. persev. n. 42. (3) de don. persev. n. 4. (4) n. 34. (5) n. 37. (6) n. 38. (7) n. 41. 42. 53. (8) n. 42. (9) ibid.

tiam sic in nostra constituunt potestate, ut Dei dona esse non putent cætera verò ipsum dare concedunt.

7. Sub libri finem reprobavit quosdam loquendi modos, qui exosam reddebat bonam doctrinam; dubiumque movebant de sanâ fide. Non dici oportet e. gr. *sive curratis, sive dormiatis, quod nos præscivit fore, erimus. Sed dicendum est: sic currite, ut comprebendatis, atque in ipso cursu vestro ita vos esse præcognitos noveritis, ut legitime curreretis.* Quamvis verum sit, Dei dispositione alios ad fidem converti, atque in illâ perseverare; alios jacere in incredulitate; & quamvis vera sint ea omnia, quæ dicuntur de virtute gratiæ, de prædestinationis infallibilitate, alio tamen modo ista efferri non debent, quâm hoc:² Ita se babet de Prædestinatione definita sententia voluntatis Dei, ut ex infidelitate veneritis ad fidem acceptâ voluntate obediendi, & acceptâ perseverantiâ permanecatur in fide. Vult itidem dici: *De ipso autem cursu vestro bono, rectoque condicite, vos ad prædestinationem Divinae gratiæ pertinere.* Quo docere videtur, pendere prædestinationem ex nostrâ bonâ vitâ. Non probabatur quidem ipsi hic modus loquendi:³ Quos gratia sua prædestinavit eligendos, accipieris tandem gratiam qua velitis, & eliganum. Sed dici volebat: *Et si qui sunt nondum vocati, pro eis, ut vocentur, oreamus, fortasse enim sic prædestinati sunt, ut nostris orationibus concedantur.* Ipsorum itaque prædestinationem ex hujusmodi præscientiâ pendebat. Etiam in lib. de corr. vehementer increpuit, ita garnientes:⁴ Quid prodest esse sollicitum? Nemo perit, nisi filius perditionis. Quo ostendit, in primis, quantum foret contrarius iis, qui prædestinatione antecedente abutuntur; deinde indicat se nunquam reprobaturum fuisse, si quis è contrario dixisset: *bene operanisi, Deus enim secundum opera vestra, quæ prævidit, vos prædestinavit.*

8. PRÆDESTINATIONEM ad gloriam post divinam clementiam è meritis gratiæ supernæ virrute producētis prognatam tueri licet, quin accedamus ad Pelagianorum, aut Massiliensium errores, qui vel opera, vel primum illorum principium volebant esse partum liberi arbitrii; & utramque inter se permiscentes asserebant etiam prædestinationem ad fidem fundari in meritis. Hinc locus ille:⁵ *Non ex operibus, ne forte quis extollat, ita fuit exppositus ab Augustino: Sed audi, & intellige, non ex operibus dictum tangam ruis, & en te ipso*

(1) n. 57. (2) n. 58. (3) n. 60. (4) de corr. & gr. n. 48. (5) de gr. & lib. arb. n. 20. (6) de anima, n. 16. (7) de pred. SS. n. 56. (8) Op. imp. l. 1, n. 38. de pecc. mer. l. 1, n. 30. (9) de dou. perf. n. 27. (10) ad Bonif. l. 2, n. 11.

tibi existentibus. Inde est, quod propter destinationem ad vitam æternam appellaverit Deum misericordissimum gratia largitorum, dum contra pro illis, quos prædestinavit ad æternam mortem, vocavit justissimum supplicium revibutorem.⁶ Videatur, ubi notat:⁷ *Præsciebat ergo, ait Pelagianus, qui futuri essent sancti & immaculati per liberum voluntatis arbitrium, & ideo eos ante mundi constitutionem elegit. En prædestinationem ex meritis, quam impugnat!*

IV. INTER validissima momenta, quod Author noster censuerit prædestinari homines ad Cœlum nullâ meritorum habitatione, adducitur istud, quod nixus maximè fuerit exemplo infantum, in quibus itâ certè se res habet:⁸ *In Divinitatis... profundo est, quod ille parvulus in bonorem adoptatur per regenerativis lavacrum, ille in contumeliam relinquitur.* Quod item ex parvulis baptizatis unus rapiatur, antequam malitia mutet intellectum, & alius vivus relinquitur, futurus aliquando impius. Quis insicibatur, quod⁹ etiam parvulos Deus, quibus dat suum gratiam per baptismatis sacramentum, eruat è potestate tenebrarum, eosque ad suum regnum transferat? in eo, quod aliis eam dat, aliis non dat, cur volunt cantare misericordiam, & justitiam cum psalmista? Ad hoc responderet, non valere argumentationem ab his ad adultos. Pelagianos, & Semipelagianos, qui à meritis omnem produci volebant prædestinationem, convincebatur ipse, & in ruborem dabat, propensis ante oculos parvulus, qui sine meritis, & sine usu arbitrii Cœlum adipiscuntur.¹⁰ *Dicite ergo nobis, quicunque baptizati in Christo parvuli de corpore exierunt, hoc iam sublime donum, quibus præcedentibus meritis acceperunt.* Sed vicissim contendunt alii, non posse argumentum à parvulis detorqueri ad adultos; quia merita non habent parvuli; habent autem adulti, unde videtur ab uno non posse transferri paritatem ad aliud: Neque ex eo, quod monuerit Augustinus, prædestinari à Deo ad gloriam parvulos meriti incapaces, inferri posse, quod eadem ratione illos crediderit prædestinari, qui propriis actionibus, iisque voluntariis præmium smerebant, vel supplicium. Itâ & in errore versari dicunt, qui ex eo quod infantibus non baptizatis negetur gratia sufficiens, inferre vellet, igitur nec adulstis eam concidi. Non igitur eo consilio parvolorum exemplum Sanctus artulit. In parvulis post baptismum expirantibus locum habet illa ratio, quod quidquid ex

merâ fit gratiâ, Deus utpote Dominus id suô dispensare velit arbitratu. Expressit id Servator in parabola eorum, qui evocati fuerant ad laborandum in vineâ, ubi quidam gratiâ afflunt, & cumulantur; non tamen idcirco quisquam debitâ mercede privatur.¹ *Tibi, inquit, reddidi; huic donavi; neque ut huic donarem, tibi aliquid abfulti.*

2. ALTERUM argumentum hanc opinionem impugnantium est; quod scriptum reliquerit Augustinus² melius esse *confidere in Domino, quām in homine, sēque mirari, homines infirmitati suā se malle committere, quām firmitati promissionis Dei.* Dum contra, si prædestinationem ad cœlestem gloriam pendere voluisset ex meritis, ostendisset confidendum potius in nobis, quām in misericordiâ Divinâ. Ad quod respondent, eum, qui contendit, prædestinationem respicere merita, ex quibus tantum sibi vendicat Deus, non in se, sed in auxilio Dei confidere. Non obstante enim Divinâ misericordiâ constare nobis, vi justitiae plurimos prædestinatos esse ad infernum: unde tantò majorem timendi causam habeo, nè viribus meis Divino innixis auxilio non possim forte in prædestinationis meæ partem venire. Loqui cō loco Augustinum de promissione factâ Abrahamo à Deo, in quâ proinde, & nullâ aliâ habere debebat fiduciam; at in hâc promissione nullam cœlestis gloriæ fieri mentionem. Promisit etiam gentibus concessurum sē fidem; idque merâ gratiâ, non voluntatis merito. Vocatio ad fidem merè gratuita est; quia in ipsius initiō Deus vult esse solus; at non hujusmodi videtur esse debere directio ad gloriam, ad illam enim etiam nos vult totis viribus conniti. Itâ cūm opponitur, prædestinationem oportere esse mysterium, & arcanum incomprehensibile, tale autem non fore si sic exponatur, respondent mysterium, de quo loquitur Apostolus in cō potissimum consistere, quod tot nationes Evangelio privatas videre sit, cūm tamen Salvator venerit omnes redempturus.

3. MONENT item fautores hujus sententiæ, docuisse non semel Augustinum, Divo Paulo in ep. Rom. Sermonem esse præcisè de electione ad fidem, & de eō, quod nullam hâc in re partem sibi vendicent merita. Monent, prædestinationem à Sancto nostro definitam fuisse⁴ præparationem gratiæ; non item gloriae. Monent, certissimam dixisse quidem atque infallibilem, talemque certò esse, & fore om-

nem Dei prædestinationem; at dixisse quaque, prædestinandum, ac salvandum fore quemvis hominem,⁵ nisi vocatione contempta reprobus fieret. Monent gratiarum omnium maximam, id est perseverantium suppliciter emereri hominem posse.⁶ Quid? quod asseruit solis illis id concessum iri, qui supplices id perent?⁷ Constat, alia Deum danda etiam non orantibus, sicut initium fidei; alia nonnisi orantibus præparasse; sicut usque in finem perseverantiam. Hinc sumunt anam dicendi: siquid in perseverantiâ, quæ ob conjunctionem cum gloriarâ donum gratuitum est, sibi vindicare meritum precationis existimat, quanto potiori jure credi debebit, existimasse, partem aliquam habuisse merita in prædestinatione ad gloriam, quæ scripture suffragio conceditur meritis? Observant porro, quomodo ex celebrium istorum librorum contextu appareat, omnem omnino prædestinationem negasse Adriumentinos Monachos, maximè ob populariem illam difficultatem, quæ Ciceronem ad derogandam Deo præscientiam impulerat. Hos igitur ut Augustinus ab errore revocet, prædestinationis probat veritatem, quæ à nemine impræsentiarum negatur; probat itidem illam quæ est ad fidem, esse gratuitam. Arque hoc est perpetuum Tractatus sui argumentum. Ad eam porro, quæ est ad gloriam cœlestem, non referuntur, nisi pauca admodum loca, idque ob cognitionem materiae duntaxat, & quandam confessionem. Postquam de vocatione securâ secundum propositum, de prædestinatione, & præscientia differuit, concludit non de quacunque hâc agi *vocatione, sed quâ vocatione fit credens.*⁸ Postquam multa disputavit de prædestinatione, proposito Christi exemplō, concludit:⁹ *Sic & nobis, ut ex aqua, & Spiritu renascemur, non retributum est pro aliquo merito; sed gratis tributum; & si nos ad lavacrum regenerationis fides duxit, non ideo putare debemus, priores nos dedisse aliquid, ut retribueretur nobis regeneratio salutaris. Ille quippe nos fecit credere in Christum, qui nobis fecit, in quem credimus Christum.*

4. DENIQUE tanquam magnum genuinæ Sententiæ argumentum in Augustino observant iidem; declarasse ipsum adeò luculenter:¹⁰ *venerisse Christum, sed primò salvare, postea judicare. Item: non amare Deum dannare, sed salvare; & ideo patientem esse in malis, ut de malis faciat bonos; adduxisse item toties, adeoque elucidasse dicta illa: Omnes viae Domini misericordia. Vult omnes homines salvos fieri; Non vult mortem*

(1) ibid. n. 13. (2) de don. persev. n. 62. (3) de præd. SS. n. 21. (4) de præd. SS. n. 19. (5) ad Simpl. l. 1. qu. 2. (6) de don. pers. n. 10. (7) n. 39. (8) de præd. SS. n. 32. (9) n. 31. (10) in Joan. Tr. 36. n. 4. Serm. 18. n. 2.

nè peccatoris quidem; Propriò filio suo non pepercit; sed pro nobis omnibus tradidit illum. Noli dicere, per Deum stat, quomodo evadam salvus, & similia. Cùm igitur se ostenderit studiosum adeò Divinæ misericordiae Præconem, non ita proum videtur, existimasse ipsum, quod Deus paucos quosdam selegerit, & stante primi parentis peccato, suā iustitiā, & supremā potestate voluerit instituere arbitrarium quoddam decimationis genus in bono, cum humano genere condemnato. Si omnes Cœlo destinati essent homines, liberè diceretur, prædestinationem esse purum putum esse. Divinæ clementia: Verum cùm tot prædestinati sint ad infernum; & non solum iustitia, sed etiam, imo plus misericordia attributum in Deo, celebraverit Augustinus, ad nostrum intelligendi modum aptius viderur, censuisse ipsum cum Chrysostomo, tòque aliis, quod electum est¹ & Divinæ benignitatis signum sit, & ipsorum virtutis; ac proinde destinationem ad rogam aeternam certum esse peccatorum in ipsis argumentum. Nec satisfacere viderit, qui respondeat, existimasse tamen ipsum à meritis provenire prædestinationem executivam, id est ejus executionem; siquidem hec mera & infallibilis illius est consecratio, ità ut in eadem² prædefinitione jam factum fuerit. Unde S. joannes usus fuit præterito, ut monstraret in prædestinatione jam factum, & profacto habendum, quod certissime fuerat futurum. Nec viderur dici posse, aliud esse negligere, & aliud condemnare; quando negligere eundem producat effectum, quem condemnare. Hinc Tertullianus:³ Quasi non & hoc ipsum judicato sit. Stultitia! Quis erit exitus segregatorum? non ne amissio salutis? Non defunt porro, qui adjungant, attendi meritò debere, adeò impensè ab Augustino commendari, maxime sub finem libri de Persic. ut evitentur modi loquendi duiiores, opiniones item illæ, & effata, quæ timorem concutere atque ad desperationem possint populum adducere. Certo constat, prædestinationem jam factam esse; certo constat, non obstante Dei misericordia eam quibusdam adhibitam fuisse, quam dixit iustitia. Certo constat, qualiscunque demum illa sit, non posse eam impediri, & suo frustrari effectu. Quis aliis iraque modis inquiunt illi, cohibendi homines, nè ob conceptam hanc animō ideam omnem salutis suæ curam, tanquam prorsus inutilem abjiciant, persuadendi item ut Divinā fulti ope omnem ad illam prædestinationem obtinendam conatum adhuc.

*Prædesti-
natio non
tutur ne-
cessitatem
anteceden-
tem.*

(1) S. Joan. Chrys. Hom. 1. in Eph. τὸ ικλεῖναι δέ, καὶ τὸ τῷ Θεῷ φιλαθεροπλα τετμένον, καὶ τὸν ἀνθρώπον. (2) doctr. Chr. l. 3. n. 49. (3) in Joan. tr. 105. n. 5. (4) Con. Marc. l. 4. c. 29. (5) Serm. 22. n. 6. (6) Serm. 158. n. 7. (7) De præd. SS. n. 27.

beant, quām si eisponas ob oculos, quēm admodum funesta prædestinatio ex peccatis nostris causam traxit, ità pariter ex prævisiōnibus nostris bonis operibus pendere felicem. Unde, quemadmodum licet res à Deo provisæ non possint non evenire, quisque tamen necessaria ad eas impedit media; ità quoque in negotiō hōc omnium gravissimō fieri oportere. Hinc est, quod Sanctus noster studuerit sœpe animum addere peccatoribus, idque variis modis.⁵ Si mutaris, mutatur: nam scriptum est, quod paniteat Deum... si vos paniataverit vos de peccatis vestris, panitebit & me de omnibus malis, quæ facturus eram vobis... Pénitentia in Deo dicitur mutatio sententiæ.... mutatus es reus? mutavit judex sententiam: noli terrei. De prædestinatione: ⁶ Fides ergo, quæ per dilectionem operatur, si est in vobis jam pertinet ad prædestinatos.

En tibi! quidquid adducant, aut pro se adducere possint, qui contendunt, censuisse Augustinum post misericordiam Divinam etiam à meritis originem duxisse prædestinationem ad gloriam. Atque jam in eo sumus, ut proferamus momenta, quæ afferuntur, aut afferri ab iis possunt, qui è contrario affirmant, propugnasse ipsum prædestinationem anteriorem, atque ab omni meritorum præscientiā independentem.

V. ATQUE initio aperienda est traditionis, ut quidem apparet, contraria; propterea quod Patres priorum Sæculorum ad aliam inclinârint sententiam. Non agitur hic de dogmate, ad cuius conservandam puritatem comitari illud deberet traditio. Agitur de re adiaphorâ, in quâ æquè Catholicus est, qui unum tuerur, quām qui aliud; quāque ideo in re nunquam judicavit Ecclesia oportere quidquam decidi, vel declarari. Planè itaque in Sancti nostri arbitrio positum erat, cui mallet opinioni adhærefcere. Immo non viderit hæc in re magnopere laborandum de antiquiorum hæc in re sententiâ. Illorum enim ætate nondum pleni discussa fuerat hæc materia, neque conscripide ea singulares commentarii.⁷ Quid igitur opus est, ut eorum scrutemur opuscula, qui prius quam ista haec sis oriretur, non habuerunt necessitatem in hac difficultate solvendum quaestione versari? Fuit ex poliemae Sententiae patronis, qui adjungerer, nè eos quidem libros, quos ipse scripsit Augustinus, antequam rem istam ex instituto discutiendam sumereret, quantum quidem huc spectat, magni faciendo esse; sed illos duntaxat, in quibus hunc sibi scopum præfixit, hoc est, celebres illos

tres, non diu adē ante mortem compo-
siros; quando dicituribus quibusdam
Monachis, supposita prædestinatione, inu-
tiles fore correptiones, & exhortationes,
ad prædestinationem seriō enucleandam
appulit animum.

2. DOCET in his Augustinus, aq̄tē ex
SS. Litteris constare: ¹ donum Dei esse in
bono perseverare usque in finem, docetque
in eternam vitam non ordinari nos, nisi per-
severantia dono. Non quidem exprimit,
donum hoc esse gratuitum, sed citans di-
ctum illud: *Vobis donatum est pro Christo,*
non solum ut credatis, verū etiam ut pati-
mini pro eo, ait: ² *Horum quippe unum per-*
tinet ad initium, alterum ad finem: utrum-
que tamen est Dei donum, quia utrumque (ā
D. Paulo) dictum est esse donatum. Igitur,
quemadmodūm gratuitum certè est initium
fidei: ita pariter gratuita est perse-
verantia usque ad mortem. Discamus igitur,
cūm scripsit, posse nos precibus mere-
ri perseverantium, intellexisse id ipsum de
merito quodam congruō, quod non re-
pugnet dono gratuito. Quō igitur p̄ctō,
inquiunt ipsi, potuisset Sanctus gratuitam
credere perseverantium, quæ necessariō
est connexa cum gloriā, & talem ipsam
non credere perseverantium?

3. AFFIRMAT: ³ *Quicunque ergo ab illa*
originali damnatione ista Divina gratia lar-
gitate discreti sunt, non est dubium, quod &
procuratur eis audiendum Evangelium, &
cum audiunt, credunt, & in fide, quæ per di-
lectiōnēm operatur, usque in finem perseverant
&c. Et nonnulli acceptā gratiā in qualibet
estate periculis hujus vite mortis celeritate
subtrahuntur. Hac enim omnia operatur in
eis, qui vasa misericordiæ operatus est eos; qui
& eligit eos in Filio suo ante constitutionem
mundi per electionem gratiae: si autem gratia
jam non ex operibus &c. Non enim sic sunt
vocati, ut non essent electi &c. sed quoniam
secundūm propositum vocati sunt, profecto &
electi sunt per electionem, ut dictum est, gratiæ,
non præcedentiā meritorum suorum;
qua gratia illis est omne meritum.

Ex eo, quod dicat Augustinus, præde-
stinati perseverare in finem; & nonnulli
eorum morte præmatura omnibus eri-
pi periculis, planum fit, inquiunt, non
haec ipsum intellexisse non solum de præ-
destinatione ad fidem, sed & ad gloriam.
Integralia, & completam prædestina-
tionem intelligit, quando loquitur de
vasis misericordiæ, de electis ante mundi
creationem, deque vocatis secundūm pro-
positum. De his itaque affirmat, quod se-
gregati sint merā gratiā, ipsorumque me-
ritum non sit, nisi gratia. Quamvis igitur
D. Paulus, cuius de se loquentis haec sunt

verba: *Deus nos elegit, & nos prædestinavit*
secundūm suā voluntatis propositum, videa-
tur nonnullis non intellexisse ea, nisi de
electione ad fidem jam imperata; propte-
reā quod illa, quæ est ad beatitudinem abs-
condita sit, atque incerta; memorata ta-
men loca, aliisque plura argumento sunt,
quod ea secus intellexerit Augustinus.

4. REPETIT hæc dicta s̄epius Author
noster, & advertit, quod, ⁴ *cum audimus:*
Quos autem prædestinavit, illos & vocavit,
secundūm propositum vocatos debeat agno-
scere... ideoque subjunxit Apostolus:
quoniam quos ante praescivit, & prædestina-
vit, quodque hi sint electi (electi autem ad reg-
num cum Christo) sintque prædestinati, &
praesciti. Ubi videtur in prædestinatione
præscientiam; non in præscientiā prædesti-
nationem fundare. Adde, quod inferutabile
allerat, ⁵ *cui donum in bono perseverandi illè*
accipiat, ille non accipiat. Non existimabat
igitur, rationem hujus peti posse ex me-
ritis; sic enim non mansisset amplius my-
sterium inscrutabile: sed provenire id fol-
lummodò à gratuitā Dei prædestinatione.
Idque vel eō magis, quod eundem in cen-
sum referebat infātem aliquem post ac-
cepturn baptismū, aliumante, decedere;
quandoque prius filium fidelium amico-
rum Dei, & tamen regno manere exclu-
sum coelesti; contrā venire in manus Chri-
stianorum filios infidelium, & per baptis-
mum introduci in regnum. ⁶ Quæ omnia non
possunt prædestinationi tribui nisi abso-
luta. Eadem sensa expressit s̄epius, mo-
disque diversis, omne bonum prædestina-
tioni adscribens; indeque repetens, non
debere nos superbire, sed animo esse de-
missō ⁷ quandoquidem nihil habeamus,
quod nostrum sit; ideoque occultari, quis
electus sit, quis non sit; ut nostra caveatur
elatio. Monet Magister noster, loqui se, de
bis, ⁸ *qui prædestinati sunt in regnum Dei;* quo-
runca certus est numerus, ut nec augeri pos-
sit, nec minui; neque rem sibi esse cum his,
qui vocati dici præsunt, non autem electi, quia
non secundūm propositum vocati. Concludit:

• *Proinde, quantum ad nos pertinet, qui præ-*
destinati à non prædestinatis discernere non
valemus, & ob hoc omnes salvos fieri velle de-
bemus, omnibus, nè pereant, vel nè alios per-
dant, adhibenda est à nobis medicinaliter seve-
ra correptio: Dei est autem illis ean: facere
utilem, quos ipse praescivit, & prædestinavit
conformes fieri imaginis filii sui.

VI. OMNES, qui docent Augustinum
verè authorem esse prædestinationis ante-
cedentis, adducunt in rei hujus testimo-
niū binas epistolas Prospcri, & Hilarii,
quas subsecuti fuere libri de prædestina-
tione, & perseverantiā. In dictis epistolis

(1) de Corr. & Gr. n. 10. (2) de don. pers. n. 2.
(6) n. 18. & 24. (7) n. 40. (8) n. 39. (9) n. 49.

(3) n. 13. (4) de Corr. & Gr. n. 14. (5) n. 17.
X 3

dilucidè exponuntur opiniones Semipelagianorum; inter quas locum habent dictamina quædam Catholica; de quibustamen in responsionibus non agitur. Sed præter errorum ipsorum sæpe repetitum caput, in eo ferè positum, quod non admitterent gratiam, quæ ¹ omnia præveniat merita humana; & contenderent, primam motionem versus fidem, & bonum à naturali facultate nostrâ derivari, bujusque crudelitatis merito omnia cetera à Deo concedi, affirmabant Deum ² eos prædestinasse in regnum suum, quos gratus vocatos dignos futuros electione, & de hac vitâ bono fine excessuos esse præviderit. Per hoc autem propositum vocationis Dei, quo vel ante . . . eligendorum, & rejiciendorum dicitur facta discretio, ut secundum quod placuit Creatori, alii vasa bonoris, alii vasa contumeliae sint creati . . . removeti omnem à peccatoribus surgendi curam; inducique tempore in bonos; siquidem non datur amplius industria, viribusque nostris locus; si Dei constitutio humanas præveniat voluntates. Hic autem in primis observandum est, quod de universâ itaque prædestinatione actum fuerit, crediderintque Semipelagiani eam ex meritorum dirigi præscientiâ. Observari porro meretur, si censisset Augustinus Deum ad gloriam destinare propter merita, statim, facilique negotiò soluturum fuisse difficultatem dicendo: Divino hujusmodi decreto causam à nostrâ voluntate, & fide præberi; id quod in libris duobus subsequentibus nunquam facit. Attingitur etiam primâ epistolâ responsio erronea, arque exotica, quâ expediabant Semipelagiani argumentum datum ab infantibus, oraturque Sanctus, ut demonstret, quemadmodum ³ per hanc prædicationem propositi Dei, quo fidèles sunt, qui præordinati sunt ad vitam æternam, non inducatur negligenter vel desperatio. Ex quo apparere videret actum in hujusmodi disceptationibus quidem fuisse de fide; sed de illâ, quæ dirigitur ad gloriam, illaque coronatur. Eadem exprimuntur in epistolâ S. Hilarii. Habetur ibi praeterea, noluisse Semipelagianos illos se ad incertum voluntatis Dei deduci ⁴ sed ad proprie potius voluntatis principium; noluisse item definitum esse numerum electorum, & reproborum, refragatosque fuisse Augustino dicens: Deum verè cupere salutem electorum.

2. IN libro de Prædestin. SS. ubi gratiam illam, atque unicè à Dei misericordia, non à nobis profectam ostendit, directè profectò agitur de prædestinatione ad fidem; re tamen accuratiù expensâ deprehenditur, de illâ id ipsum fide intelligere, quæ cum caritate conjugitur, quæ ope-

ratur, quæ perseverat, & coronatur: quia dicitur, ⁵ istam gratiam non dari secundum aliqua merita; sed efficere omnia bona opera, et vocationem secundum propositum non esse omnium, qui vocantur, sed omnium electorum; neque hanc esse gratiam quæ communis est bonis, & malis, sed quæ bonos differnit à malis.

3. EXPONIT QUOMODO prædestinatione Deus ea præsicerit, quæ fuerat ipse facturus, non ait, quæ nos fuerimus facturi; docetque gratiam esse ipsius prædestinationis effectum. Igitur ex ipsis mente prædestinatione præcedit omnia; præscientia ex ea consequitur, & prædestinationis effectus sunt merita. Ubi ait, quod homo in Divinâ potius promissione spem debeat habere, quam in suâ infirmitate, concludit in hæc verba: ⁶ Cum igitur utraque incerta sit, cur non homo firmiori, quam infirmiori fidem suam, spem, caritatemque committit? Quibus verbis ostendit non de solâ fide hæc intelligere; nec debere prædestinationem nobis terorem incutere, sed afferre potius solatum, cum in Dei manu a potestate planè sit posita.

4. NITITUR vehementer vir sanctus exemplò infantum, qui post baptismum è vita sublati ⁷ nullis bonis præcedentibus meritis discernuntur a ceteris. Quemadmodum autem gratuita horum prædestinationis certò est ad gloriam; ita quoque convenit dicere, quod adultos censuerit esse prædestinatos. Excogitatum ab adversariis rationem, quod Deus in hoc respiciat merita, quæ acquisiti in vitâ fuissent, rejicit tanquam inauditam, non sciens, unde hoc talitus viris in mentem venerit, ut præmiò vel pœna afficienda crederent merita, quæ non sunt futura. Afferit quoque, Deum secundum præscientiam hoc vidisse, quod futurum erat; non quod futurum non erat.

5. POSTEAQUAM dixerat, electos esse, ut credant, atque hanc esse immobilem veritatem prædestinationis, & gratiæ, tangit vocationem secundum propositum, item quod prædestinati vocentur justificati, & glorificati illo fine, qui non habet finem. Differit itaque & de prædestinatione ad fidem, & ad gloriam æternam; & utramque vocationem tanquam electorum propriam celebrat, quibus omnia cooperantur in bonum, quia secundum propositum vocationis sunt; & sine penitentia sunt dona, & vocationis ejus. Ex illis verbis Actuum Apost. Crediderunt qui erant ordinati ad vitam æternam, eruitur, inquit, Deum ad regnum etiam Calorum, & ad vitam æternam parare, & convertere bonum voluntates.

(1) 781. (2) S. Aug. Tom. 10. p. 779. (3) p. 873. (4) 785. & 787. (5) de præd. SS. n. 5. & 7. (6) ibid. n. 19. (7) n. 22. (8) n. 23. 24. 26. 34. (9) n. 42.

*Dogma Ans.
gustini de
perseveran-
tia finali.*

VII. De perseverantia finali docet, dominari ipsam à Deo; docet hujusmodi dominum præsitum esse ab ipso, & hanc esse prædestinationem ¹ Sanctorum, quos elegit in Christo ante constitutionem mundi. Cum perseverantia conjuncta est gloria. ² Ex dubius enim pīus cur huic donetur perseverantia usque in finem, illi non donetur, inscrutabilia sunt iudicia Dei: illud tamen fidelibus debet esse certissimum, hunc esse ex prædestinationis, illum non esse. Docet ³: Non tamen prædestinationis prædicatione impedientiam esse prædicationem fideli perseverantis, & proficiens. Adjungit, prædestinationem à se deprædicatam esse illam, de qua gloriam non sit, & nē de obedientia quidem perseverantissimā, tanquam nos sit nobis defūper donata. Observari meretur, ubi exponit, ista sua dona... procul dubio se donaturum esse præcivisse Deum, & in sua præscientia præparasse. Nam in sua, quæ falli, mutarique non potest, præscientia, opera sua futura disponere, id omnino, nec aliud quidquam est prædestinare. Monet præscientiae nomine sēpe venire prædestinationem, ut in illo Pauli: non rejicit Deus populum suum, quem præsciit. Hæc Dei dona ⁴ si nulla est prædestination, quam defendimus, non præciuntur à Deo: præciuntur autem; hæc est igitur prædestination, quam defendimus. Notat deinde, eundem etiam in sensu accipi posse dicta Patrum, quando agitur de vocatione electorum, id est intelligi præscientiae nomine prædestinationem posse. Repetit, hanc esse prædestinationem manifestam & certam Sanctorum, quod præviderit Deus dona omnia quæ datus erat, & quibus. Item: perseverantiam usque in finem nominis ab eo donari, qui nos prædestinavit in suum regnum, & gloriam. Verbo: Videatur à prædestinatione donorum suorum derivare præscientiam, eminere autem inter hæc initium fidei, & perseverantiam finalem, cum quæ conjuncta est gloria; atque ex eo infert: nūm contentionis esse prædestinationi contradicere. Sub finem libri monet, ut evidentur modi quidam loquendi duriores, quique metum incutere possint. Non intelligebat haec igitur de prædestinatione nata ex præscientia meritorum, quæ multè minus terroris habet. Monet præterea nē despondeamus animum. ⁵ Absit à vobis ido desperare de vobis, quoniam spem vestram in ipso habere jubemini, non in vobis. Melius enim est confidere in Domino, quād confidere in homine.

2. ATQUE ut nihil prætermittamus eorum, quæ adducunt viri, Augustinum in hæc sententia fuisse opinantes, recolere

quædam licebit, quæ connecti possunt cum dictis per alios etiam libros disseminatis. Sæpenumero refert versiculum illum Apostoli, in cuius extremâ parte ponitur ῥō gloriificavit. Hic est finis, cætera sunt media & via ad finem. Finis autem intentione semper primus est; licet ultimus sit executione; & si finis intenditur prius quam media; Igitur merita, que medium vices gerunt, non primò respiciuntur, ac proinde Deus non meritorum virtute prædestinat ad gloriam; imò & ceteræ gratiae ex finali prædestinatione consequuntur.

ASSERUIT sape, fideles illos qui in fide, & probâ vita persituti non sunt, non esse annumerandos electis; ⁶ nec illo tempore, quō bene, pīque vivunt in istorum numerō computandi sunt: non enim sunt à massa illa perditionis præscientia Dei, & prædestinatione disereti; & ideo nec secundum propositum vocati, ac per hoc nec electi. Non igitur per prædestinatos, & leggregatos intelligebat illos, qui fidem solum & gratiam sortiti fuere; sed illos utique, qui beatitudinem sunt consecuturi.

3. SANCTUS noster meminisse nos jussit ipsius Servatoris tanquam præclarissimi launis gratiae & prædestinationis. ⁷ Igitur, quemadmodum prædestinatione illius fuit gratuita, & beatitudinem sine dubio comprehendit, ita pariter disserrendum est de nostra. Argumentum hoc foret ~~in deinceps~~ nisi opponi posset quod nimium probet; quia ex hoc exemplo flueret ipsam beatitudinis consecrationem non sote amplius meritorum effectum. Observare tamen licet, non adduxisse Augustinum Servatorem tanquam exemplum prædestinationis gratiae, sic enim sola respiceretur gratia; sed exemplum prædestinationis, & gratiae, hoc est prædestinatione beatitudinis, & gratiae.

4. FALSA fari species, quæ vanum infert metum in absoluta prædestinatione ad gloriam, eundem præstare effectum potest in absoluta prædestinatione ad fidem; & tamen hæc ab omnibus agnoscitur, admittiturque. Voluntas communis, quæ Deus vult omnes salvos fieri, est erga omnes gratuita: tametsi ejus consecratio pendere debeat ex meritis. Quidni igitur & hujusmodi erit singularis illa, quæ non nullos absoluere salvos cupit? Quod Augustinus hac de re agens dicat, non oportere spem ponere in homine, sed confidere in Deo, argumento est, quod ipse non admiserit prædestinationem illam, secundum quam & in Deo confidimus, &

(1) de don. persev. n. 15. (2) n. 21. (3) n. 36. (4) n. 47. 53. 55. 56. 57. (5) de bon. persev. n. 62. (6) de corr. & gr. n. 6. (7) de pred. SS. n. 30.

in nobis: sed illam potius, quā in solo Deo conquisescimus.

VIDETUR ex mente Augustini præscientia sequi ex prædestinatione, tantum absit, ut eandem anteverterat.¹ In prædestinatione Dominus videt viam, quā se converterent^(*) tentati. Quando dicitur Deus sua dona præscivisse, & quibus danda es-
sent non præscire non posse^(*) intelligentius est eos prædestinasse. Quia alioqui hīc se res haberet, ut cūm prævidet peccata. Dato, quod prædestinationis sit causa meritorum, consequens est eandem & causam esse præscientię illorum.

^(*) f. con-
vertent.

^(*) in leg.

^{Morellaria}
^{ex dictis.}

VIII. PRÆMISSIS his omnibus; relatisque diligenter secundum utriusque Catholicę partis opiniones momentis, quae quidem in Augustini operibus circa prædestinationem inveniuntur, concludendum demum erit, eritis inde omnibus quae quidem ex universo contextu ad nostram præcipue rem facere posse videantur. Quemadmodum igitur penultimum torius summæ Augustinianæ articulum posuimus hunc, quod prædestinationem ad fidem ex nullo pendentem merito docuerit: ita ultimō locō statuimus, non fuisse ipsum quoad prædestinationem ad gloriam semper suū similem in modo loquendi; sed quandoque visum fuisse credere, quod originem trahat ex meritis; quandoque, quod ipsorum præscientiā sit anterior. Utrobique censuit nihil prorsus eandem electionis libertati officere, & cum arbitrii facultate æqualiter componi. Atque hoc est, quod ad Catholicam doctrinam unicè sciri refert. Magno in errore sunt sectarum recentiorum fautores, cūm ex gratiā prædestinatione Augustini conficere conantur, excludere ipsum libertatem indifferentiæ. Adverti primum hic velim, quod gratuitam esse citra dubium censuerit prædestinationem, fateri etiam illos debere, qui existimārunt doctrinam fuisse ab eo aliquam, quae orta sit ex meritis: quoniam docuit gratuitum esse, quidquid nobis largitur Deus; cum nullius sit debitor, quicunque etiam fuerit, nisi vi sue clementiae, factorūmque ultro promissorum.² Non debendo, sed promittendo debitorum se fecit Deus.³ Deus autem nulli debet aliquid, quia omnia gratuitò præstat. Quare, licet merita præscita aliquam sibi partem vendicassent, nihilominus eam credidisset gratuitam; quia gratuitam docuit illam esse gratiam, quā hujusmodi merita acquiruntur. En tibi ipsius doctrinam!⁴ Et ipsum hominis meritum donum est gratuitum, & aliâ epistola:⁵ sed tibi gratia est ipsa iustitia. Atque hæc suf-

ficiunt ut quis agnoscat, quod eam omnino gratuitam prædicaverit. Legitur in Eccles. XVI 15. Omnis misericordia faciet locum unicuique secundum meritum operum suorum. En, quomodo dari locum unicuique secundum meritum nil vetet, quomodo sit misericordia. Quemadmodum igitur beatitudi simul est gratia, & merces; ita & merces simul foret & gratia prædestinationis ad ipsam; & supposita etiam causa meritorum semper esset secundum Augustinum gratuita in radice. Idque tanto magis, quod gratuita pariter fuerit redemptio, & gratuitus benignissimus ille ordo providentiae, quo decretit Deus tanto præmio coronare meritam exigua. Esset igitur gratia, tametsi fundata foret in merito, eō fere modō, quā gratis remissa dicuntur peccata, licet ad hujusmodi remissionem tantum debeamus conferre de nostro; cūm non possit quidpiam justificationis valorem mereri, nisi quatenus nostrum est. Principium quod inconcussum manere debet, illud est, quod prædestinationis nostra re ipsa debeatur Deo, ejusque donum sit. Hæc veritas subsistit, sive cum unis sentias, sive cum aliis.

2. HUJUSMODI disceptationes ed in terdum reducuntur, ut quidquid dixeris,

Hæc Op-
tionum di-
versitas ut
jacent St.
Barrios.

eodem fere recidat. Consentunt omnes primas ac potissimas partes deberi misericordiæ. Quod ubi penitus rimantur, opinionem nasci incipit diversitas; nullō tamen inde ad Sectarios redundantia emolumētō. Docuit quippe Magister noster:⁶ Aliqua esse, in quibus inter se aliquando etiam doctissimi, atque optimi regulæ Catholicæ defensores salvā fidei compage non consonant. Curiosas indagationes, subtilitatisque metaphysicas necessarias non esse dixit Celestinus Papa. Dogma ex opinionibus non pendet. Verūm hac in re, quod quidem spectat libertatem, utraque opinio eandem æqualiter relinquit intactam. Sufficit advertere, quomodo utraque requirat meritum, quod sine libertatis indifferentiā non nascitur. Sive credas prædestinationis ad Cœlum causam esse merita, aut vicissim horum causam esse prædestinationem, includi utrobique vides merita, & necessariō requiri. Fac itaque voluisse eam Augustinum gratuitam in intentione; dependere tamen eandem ab operibus certò voluit in executione. Prædestinare gratuitum est; non itē prædestinationem consequi; totus enim ejus conceptus hic est, quod destinati sumus gratis ad consequendam gloriam per merita. Deus nos salvos cupit, sed non nisi

(1) In Job, c. 28. de doni, persev. n. 43. (2) Serm. 110. n. 4. (3) de lib. arb. I. 3. n. 45. (4) epist. 186. n. 16. (5) ep. 194. n. 21. (6) Con. Jul. I. 1. n. 22.

liber.

liberè. Quid igitur emolumenti ex hujusmodi sententiâ capere possunt Sectarii? 3. Et sanè, qui fieri potuisse, ut Sanctus noster alium admiserit modum prædestinationis, quâm qui rectum usum arbitrii in se contineat; quandoquidem sexcentis in locis vidimus, quâm singularis, ac strenuus semper illius vindex extiterit? Ostendit Pelagianis, & Semipelagianis, ineptè illos in prædestinatione nodum quærere; quandoquidem nihil difficultatis deprehenderent in præscientiâ; cum majus libertati ponere obstaculum una non posset, quâm alia. In Tract. de persever.¹ Eadem sententia (quâ impugnabatur prædestinatione) iisdem pene verbis etiam de præscientia Dei, quam certè negare non possunt, pronuntiari potest. Ipsi itaque judicio pari passu procedunt operum præscientia, quam fatentur, agnoscantque omnes non præjudicare libertati, & prædestinatione. Commentans in psalmos loquitur² de potestate, quam tibi dedit Deus, ut si velis, donante Deo ad dexteram sis. Repetit autem, ut ad dexteram sis, id est, ut possis filius Dei fieri, potestatem te accepisse. Libro de persev.³ De ipso autem cursu vestro bono rectoque condicite, vos ad prædestinationem Divine gratie pertineve. Affirmavit⁴ hominem, ut tanquam in manu suâ voluntatem, sic habere in voluntate sanitatem (id est salutem) suam. Affirmavit: Hanc salutem si volueris obtinebis. Honores, & divitias cùm requisiueris, non continuò habebis: hoc & pretiosius est, & sequitur voluntatem. In aliud psalmum:⁵ Minores electi, maiores reprobati: vult & ipse eligi? fiat minor. Alio libro, post illud Isaiae:⁶ Tu domus Jacob, quam vocavit, & elegit, non tu, quam dimisit. Quicunque inde venire vultis, ad hanc pertinebitis, quam vocavit; illâ carebitis, quam dimisit. Docuerat jamtum Petrus:⁷ Satagere nos debere, ut per bona opera certam nostram vocationem, & electionem faciamus. Pulcher alias Authoris nostri locus hic nobis occurrit:⁸ Habeto justitiam: justitiam non amites invitus; in thesauro cordis intimo manet; ipsam tene, ipsam posside: inde redimeris à secunda morte; quæ si nolis, ideo non erit, quia illud, unde te ab ista morte redimes, si volueris, erit. Et postea: Sanguis Domini tui, si vis datus est pro te, si nolueris esse, non est datus pro te... sanguis ille volenti est salus, nolenti supplicium. Quid ergo dubitas, qui mori non vis, à secunda morte liberari, quâ liberaris, si vis.

^{IX.} EN igitur ut (si in memoriam revocare volumus universam Augustini

binis his libris expositam doctrinam) nulla profectò singularis opinio illi magis contraria concipi animo posset, quâm systema illud, quod 101 propositiones in se continent & concludunt. Affectant Sectarii zelo suo tanquam scopum præfigere Semipelagianismi profligationem; nec intelligunt se in eundem planè errorem impingere; imo auctiorem multò illum sorredere, & graviorem. Semipelagiani accusabant Augustinum, quod fatum invehieret, unde ipsis respondet:⁹ Non sub nomine gratiae fatum afferimus, quia nullus hominum meritis gratiam dicimus antecedi. Non inficiabatur ipse vel efficaciam gratiae, vel independentiam à Divinâ prædestinatione; negabat autem consecutionem perperam inde deducitam. Janseniani modò ex iisdem antecedentibus conficeret se autumant, non admissam ab Augustino fuisse libertatem indifferentem; sed operationum necessitatem, jaçtantque se, dum ita sentiunt, facere cum Augustino. Verum hæc est ipissima fati admissio. Quia nè Semipelagiani quidem ei imputabant, ex his doctrinis deduci, vim nobis in operando invitâs inferri; sed tantum consequi, non esse in nobis facultatem ad oppolitum, quemadmodum plane jam contenditur. En itaque eundem tibi errorem; sed eò magis execrabilem, quod eum Augustino tribuebant, non autem ipsis tuebantur Semipelagiani; hi autem & eidem illum adscribunt, & eodem tempore propugnant.

2. QUANTUM itidem non adversatur Augustino, quod prætensam illam necessitatem que ex gratiâ, & prædestinatione ad nostras operationes infertur, in omnipotentiâ fundent Divinâ? quandoquidem millies jam vidimus, quoties docuerit, Deum nos omnino liberos velle. Quapropter in omnipotentiam ejus injurius est, qui affirmat voluntati suæ Deum gratiâ, & prædestinatione obſistere, nec posse nos moveri & prædestinari liberos, reliqtâque nobis ad utramque partem facultate. Ex eo vel maximè, quod Deus omnipotens fit, oritur, ut tametsi id nos parum intelligamus, nec gratia, nec prædestinatione libertati officiat, siquidem ipse ita voluit, ita decrevit. Nec conturbare nos debet, si id non capimus, cùm sit hoc unum ex multis illis alius,¹⁰ que in hac vita sine salutis labore nesciuntur. Præstaret fortassis de multis, quæ Deus aperire nobis noluit, minus acri disputatione contendere. Noste sufficiat, Deum¹¹ mirabiliter

(1) De don. persev. n. 61. (2) in Pf. CXX. n. 11. (3) de don. perf. n. 59. (4) in Pf. CII. n. 6. (5) in Pf. CXXXVI. n. 18. (6) adv. Judeos. n. 14. (7) 2. Pet. 1, 10. (8) Serm. 344, n. 4. (9) ad Bonif. 1. 2. n. 9. & 11. (10) Cont. Jul. 1, 5. n. 17. (11) de præd. SS. n. 42.

modo, & ineffabili operari. At quis de-
mum ex Patribus majori energiâ electio-
nis potestatem tutatus fuit, quam Augu-
stinus? quis acrius propugnavit, non da-
ri peccatum finè illius evitandi facultate;

necessariam nemini gratiam negari, mor-
tem obiisse redemptorem pro omnibus,
& ita porro cetera dogmata propositioni-
bus damnatis ex toto oppositas? Non ex
hoc loco sub censem vocabimus, nè re-
petere necessum sit ea, quæ sèpe jam di-
ximus, aut suò sumus locò dicturi.

RECOLERE solum fas sit, quæ sub sep-
timi libri finem demonstravimus, non
posse nimirum certissimè se Augustini
discipulum profiteri, qui non pro juridi-
cè & decretoriè abolitis opinionibus ha-
bet illas, quas S. Sedes tantà cum solenni-
tate, & post tot præmissa examina rejecit.
Celebre est id, quod scripsit, quando in
causâ Pelagianâ quidam post latam Romæ
sententiam adhuc volebat tricari.¹ Jam de
eâ causâ duo Concilia missa sunt ad sedem
Apostolicam; inde etiam rescripta venerunt,
causa finita est, utinam & aliquando error

finiatur! Tandem igitur aliquando ac-
quiescat, qui inter Augustinianos suum
profiteri nomen volet. Comparatè ad S.
Petrum etiam D. Paulum *posteriorē pasto-
rem*² vocavit Augustinus. Supremam ju-
dicandi potestatem in summo Pontifice
residere sèpe commemoravit. Quando
Episcopus Fussalæ sibi subordinatus, atque
ob gravia delicta punitus ad Romanum
tribunal provocaverat, dum Celestino
Papæ rem ut gesta erat exponebat, re-
censuit exempla ipâ sede *Apostolicâ judican-
te*, vel aliorum *judicata* firmante existentia.³
In materia fidei docuit, ⁴ ex D. Petri ore
aufervendum nunquam esse verbum veritatis.
Non est itaque ipsius discipulus, neque
ipsius credit doctrinis, qui jam contendit
ablatum ex ore Petri esse verbum veritatis.
Rescripta venerunt Româ, qui Augustinum
sequitur, fateri etiam debet cum ipso:
causam finitam esse; neque licere citra de-
fectionem à grege fidelium, huic oblucta-
ri. *Quid adhuc quævis examen, quod apud
Apostolicam sedem factum est?*

(1) Serm. 131. n. 10. (2) in Galat. i, 15. (3) epist. 209. n. 8. (4) in Pl. CXVIII. Serm. 13. n. 5.

FINIS LIBRI DECIMI.

HISTORIÆ THEOLOGICÆ

LIBER XI.

*Quo demonstratur, doctrinam anteriorum Patrum quoad rem ipsam nihil
discrepare ab Augustinianâ, in dogmate.*

Parum abefset Historia nostra à fine sti-
Sæculi, si necessum non fore eorum, quæ ibidem retulimus, veritatem compro-
bare. Quisquis librum quartum, quintum, & sextum ordine perpetuò legerit, atque idiomatis prioribus quatuor Ecclesiæ
Sæculis usitati similitudinem observaverit, facile fortassis visa Augustinianorum dog-
matum relatione, judicaverit offerre se hic
discrimen alicuius momenti; atque uno quidem loquendi genere principium nobis;
alio verò tribui Deo. Eaque re fieri, ut
mutato dogmate alterutra Patrum pars in-
simularetur erroris. Quod cùm nec de
antiquâ, nec de Augustinianâ credi possit
traditione, in mentem venire posset suspi-
cari aut ipsius, aut aliorum sententias non
sincerè à nobis fuisse exhibitas. Verum
enim verò id non conjectabit, qui nos non
nostris unquam, sed semper ipsissimis
scriptorum, Patrumque latinorum æquè,

ac latinorum verbis locutos fuisse cogiā-
rit. Nihilominus ad solvendum omne
dubium, demonstrandumque simul per-
petuum Ecclesiæ in dogmate consensum,
detecturi jam sumus amphibologias, que
ex SS. PP. lectione suboriri facile possunt,
& unde oppositionis hujus apparentia
enasci soleat. Quæ hactenus datâ occa-
sione variis in locis hâc super re innuimus,
non sufficiunt in re tam gravi, tantique
ponderis.

2. ILLUSUM hâc re non nostræ modo
setari; sed prisœ etiam interdum ævô fuit.
Unde de Semipelagianis agebat S. Prosper.¹
*Obstitutionem suam veritate defendunt, &
ea, quæ de epistola Apostoli Pauli Romanis
scribentis ad manifestationem Divinæ gratiæ
prævenientis electorum meritâ proferuntur, à
nullo unquam Ecclesiasticorum ita esse intelle-
cta, ut nunc sentiantur affirmant. Subsecu-
tis proximè temporibus eorum, qui ex-*

(1) Prosp. epist. int. Augg. 22. 5. n. 5.